

houtsoorten. Alle onderdelen waren van hout, ook het mechanisme, de kettingen, de wijzerplaten en de wijzers. In hun beste klok is zelfs de veer uit hout gesneden.

Het begin van Rusland als horlogeland

Gedurende de negentiende eeuw importeerde Rusland veel dure horloges, voornamelijk uit Zwitserland. Breguet, Vacheron Constantin, Patek Philippe en Courvoisier verkochten hun horloges aan leden van de destijds heersende Romanov-familie, aristocraten en beroemde kunstenaars. Tegen het einde van de negentiende eeuw was er sprake van een heuse klokkenrevolutie in Rusland.

Er openden allerlei klokkenfabrieken, met Moskou en Sint Petersburg als belangrijkste centra. De fabrieken staken elkaar naar de kroon op het gebied van techniek en decoratie. Klokken zijn nu algemeen goed en zeer populair.

Het importeren van exclusieve horloges bleef gedurende het eerste deel van de twintigste eeuw gebruikelijk. Zwitserse horlogemakers zoals Paul Buhre, Borel, Tissot, Henry Moser en Le Locle domineerden de Russische markt. In die tijd werden de meeste Zwitserse horloges in onderdelen ingevoerd, vanwege de belastingwetgeving. Een plaatselijke horlogemaker in dienst van de verschillende Zwitserse merken, assembleerde de horloges voor de Russische klanten. De Oktoberrevolutie maakte een einde aan deze horlogemakerij. In 1927 begint het onder het bewind van Jozef Stalin dan echt. De eerste horlogefabriek van de staat werd in Moskou gebouwd, nadat de inventaris van twee failliete Amerikaanse uurwerkfabrieken was opgekocht. In 1930 waren de eerste Russische producten een feit. In de oorlog

verplaatste de fabriek de productie naar een uithoek, om na het vertrek van de Duitsers in Moskou terug te keren onder de triomfantelijke naam 'Eerste Moskouse Horloge Fabriek' (Первый Московский Часовой Завод - 1МЧЗ).

Poljot

Het bekendste Russische horlogemerk is Poljot (ПОЛЕТ), wat 'vlucht' betekent. De oorsprong van Poljot ligt bij astronaut Yuri Gagarin. Hij droeg een 'Sturmanskie' (Штурманские) van de Eerste Moskouse Horloge Fabriek toen hij op 12 april 1961 (06:07 GMT) als eerste mens de ruimte inging. 'Sturmanskie' betekent navigator ofwel stuurman. Het horloge werd sinds de jaren veertig verstrekt aan studenten van de Orenberg vliegschool. Ook Gagarin heeft bij het behalen van zijn diploma zo'n horloge gekregen. Na zijn historische ruimtevlucht doneerde Gagarin zijn beroemde horloge aan de horlogefabriek, die kort daarna het merk 'Poljot' lanceerde.

Als vier jaar later de Russische kosmonaut Alexi Leonov de eerste mens is die in de ruimte de capsule verlaat voor een 'space walk', is de Sturmanskie inmiddels vervangen door de 'Strela': een chronograaf met twee extra registers en stopwatch. De Strela bleef ruim twintig jaar onderdeel van de standaarduitrusting van kosmonauten en wordt wel de Russische Speedmaster genoemd.

Einde Sovjet Unie

Het einde van de Sovjet Unie (1991) markeert het begin van een nieuw tijdperk, ook voor de Russische horloge-industrie. In die tijd worden Russische horloges in ons land tijdelijk populair, vooral exemplaren die

zichtbaar herinneren aan het Sovjettijdperk. Horloges met Lenin en Stalin op de wijzerplaat doen het goed, evenals horloges met Russisch schrift op de wijzerplaat of lunet (USSR of СССР), of exemplaren met de rode vlag. In Rusland bloeit een oude traditie weer op: het importeren van de beste, mooiste en duurste mechanische horloges uit Europa. De Russen kunnen nu het horloge dragen dat ze écht willen, in plaats van te moeten kiezen uit het beperkte aanbod uit eigen land.

Het heden

De Eerste Moskouse Horloge Fabriek begint rond de eeuwwisseling aan reproducties van hun historische topmodellen. Gagarin's Sturmanskie uit de jaren zestig, de Kirova pilotenchronograaf en de Ocean (Океан) chronograaf uit de jaren zeventig komen als limited editions op de markt. De replica's blijken populair, maar uiteindelijk lijkt het toch slecht te gaan met het merk Poljot. Sinds 1992 worden de horloges gemaakt door het Duitse Poljot-V GmbH dat ze onder de naam Poljot International op de markt brengt. Vandaag de dag maakt het huidige Poljot onder meer nieuwe versies van de Sturmanskie. Groter, volledig roestvrij staal en voorzien van Poljot's caliber 3133. Naast Poljot en Sturmanskie zijn Buran, Vostok, Raketa, Moscow Classic, Molnija, Aviator en Invicta de belangrijkste moderne Russische vertegenwoordigers. Kenmerken zijn nog altijd de sterke verwantschap met militairen en piloten, duikboten en duikers. Daarnaast zijn de mechanische wekkerhorloges wereldberoemd. Ook de oude, Russische horloges zijn op dit moment geliefd onder verzamelaars en worden steeds populairder als collectors item. Het lijkt er hiermee op dat Rusland eindelijk meetelt als horlogeland. ■

(l) OKEAH cal. 3133 van de 1st Moscow Watch Factory (ca 1980, heruitgave). OKEAH betekent oceaan.

(r) Sturmanski 3133 van de 1st Moscow Watch Factory. (ca 1995).

(Foto's Mark Gordon/www.usstime.com)